

T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

Yüksek Lisans Tezi

**KEÇE YAPIM TEKNİKLERİ İLE DEKORATİF DUVAR PANOLARI
UYGULAMALARI**

HAZIRLAYAN

Evrin MUMCU

DANIŞMAN

Doç. Gonca KARAVAR

İZMİR / 2021

T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

Yüksek Lisans Tezi

**KEÇE YAPIM TEKNİKLERİ İLE DEKORATİF DUVAR PANOLARI
UYGULAMALARI**

HAZIRLAYAN

Evrin MUMCU

DANIŞMAN

Doç. Gonca KARAVAR

İZMİR / 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum **“Keçe Yapım Teknikleri ile Dekoratif Duvar Panoları Uygulamaları”** adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

10/ 05/ 2021

Evrin MUMCU

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün...../...../...../ tarih ve.....sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin.....maddesine göre Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Yüksek Lisans öğrencisi Evrim Mumcu'nun "Keçe Yapım Teknikleri ile Dekoratif Duvar Panoları Uygulamaları" konulu tezi incelenmiş ve aday/...../...../ tarihinde, saat 'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyeleri tarafından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezinolduğuna oyile karar verilmiştir.

BAŞKAN**ÜYE****ÜYE**

ÖZET

Su ile ıslatılmış yünün sıcak ortamda dövülerek, yün lifinde bulunan pulcuk tabakaların açılarak birbirine kaynaşması ve bir yüzey oluşturmaya keçe denir. Keçe, elyafların dokunulmadan ancak bir araya getirilerek yoğunlaştırılması sonucu birbirine bastırılması ile oluşur. İşlevsel kullanımının yanında, sanatsal çalışmalarda, yüne istenilen şeklin verilmesi, keçenin kullanım alanını genişletmiştir.

El sanatlarının içinde önemli bir yere sahip olan keçenin ham maddesi yündür. Keçe ürünlerinde yün, genellikle doğal rengi ile birlikte, yanı sıra arzu edilen diğer renklerde de boyanarak kullanılmaktadır. Keçe üretim tekniği ülkemizde sanayi üretimi, tepme keçe üretimi ve kuru keçe üretimi olmak üzere üç şekilde yapılmaktadır.

İğneli (kuru) keçe, yün liflerinin ince uçlu bir iğneyle delinerek birbirine kenetlenmesiyle oluşur. Bu tür keçe yapımı hobi amaçlı ya da sanat için kullanım durumlarında sık sık kullanılır. Tepme keçe, önce sabun suyunda ıslanan ve daha sonra kumaş ile aynı kalınlığa gelene kadar ovalanan yün liflerinin birbirine kenetlenmesi ve sıkıştırılması yöntemidir. Su ile sürtünmeden kaynaklanan basınç uygulandığında lifler birbirine kaynaşır. Kurduğunda lifler birbirine karışmış halde kalır.

Keçenin ilk defa nasıl yapıldığı ve kullanıldığı hakkında kesin veriler olmamasına rağmen; kullanımına ait en eski yazılı belge Homeros'un "İlyada" adlı eserindedir. Keçe, yeryüzünde bilinen en eski tekstil yüzeyidir. Keçe yapım ve kullanımı, göçebe hayatın sonuçlarından biri olarak, hayvancılığa önem veren Türklerin yaşamında giderek yaygınlaşmaya başlamış ve Türk sanatları içinde önemli bir yere sahip olmuştur. Keçecilik mesleğini ve keçe üretimini, gelişen teknoloji ve değişen yaşam şartları etkilemiş olup, zaman içerisinde usta ve atölye sayısında düşüş meydana gelmiştir.

Yapılan bu çalışmadaki amaç; günümüze kadar, keçeciliğin geldiği noktayı örneklerle ortaya koymak, farklı sanatsal boyutlar kazandırarak, zenginleştirilmiş ve geliştirilmiş dekoratif çalışmalar yapmak ve keçe üretiminin devamına yönelik görsel önerilerde bulunmaktır.

ABSTRACT

Felt is a textile material that is formed by wetting the wool with water and fusing it in a warm environment, and it is formed by pressing the fibers together as a result of densification without touching them. “In addition to its functional use, giving the desired shape to wool in artistic works has expanded the usage area of felt.”

The raw material of felt, which has an key position in handicrafts, is wool. In felt products, wool is generally used with its natural color, as well as being dyed in other desired colors. Felt production is carried out in three ways in our country: industrial production, kicked felt production and dry felt production.

Needled (dry) felt is made by interlocking wool fiber sthrough piercing them with a fine-tipped needle This type of felt is often used in hobby or artistic use cases. Wet felt is first soaked in soap water and then rubbed until it reaches the same thickness as the fabric. It is the method of interlocking and compressing the wool fibers. When the pressure caused by water and friction is applied, the fibers get mixed with each other. When dried, the fibers remain mixed together.

Although there is no exact data about how felt was first made and used, the old written document about its use is in Homer's work named 'Iliad'. Felt is the oldest known textile surface on earth. The production and use of felt, as one of the results of nomadic life, started to become widespread in the lives of Turks who attach importance to animal husbandry has a significantplace in Turkish arts. Developing technology and changing living conditions have affected the felt making profession and felt production, and the number of masters and workshops has decreased over time.

The purpose of this study is To present the point where felt making has reached today with examples, to make enriched and developed decorativ Works by giving different artistic dimensions and to make visual uggestions for the continuation of felt production.

ÖNSÖZ

Keçe; neme ve ısıya dayanan, sağlam kolay deforme olmayan, uzun ömürlü olarak kullanıma uygun, tüm yüzeylerde kullanılabilen bir malzemedir. ”Tepme keçelerin temel hammaddesi deri ürünü hayvansal lif grubunda yer alan bir yün lifidir. Lifin incelik, uzunluk, dayanıklılık gibi fiziksel niteliklerden biri olan keçeleşme; merinos, kaba karışık yapağı, tiftik, deve yünü vb. deri ürünü hayvansal yani keratin yapılı liflerde görülür. Bu özellik ipekte, bitkisel, madensel ve yapma liflerde yoktur” (kecenin tanımı ve kecelesmenin oluşumu).

Yün lifinin sahip olduğu özelliklerden dolayı uygun ortam koşulları ile birleştiğinde “keçeleşme” olarak adlandırılan bu eşsiz özellik ortaya çıkmaktadır.

Keçeleşmenin oluşumunu sağlayan en temel etkenlere detaylı olarak bakıldığında, lifin pulcuklar ile kaplı üst tabaka ve nem tutma özelliğine sahip hücrelerden oluşan korteks tabakası içeren bir morfolojiye sahip olduğu görülmektedir. Böyle bir yapıya sahip yün lifleri nem, sıcaklık ve sürtünmeye bağlı basınçla karşılaştığında “keçe” adı verilen sıkı kenetlenmiş tekstil yüzeyi oluşturmaktadır.

Keçe ürünlerinde kullanılan araç ve gereçler incelenerek, uygulanan yapım teknikleri ve kullanım alanlarına bakılmıştır. Günümüz ihtiyaçlarının doğrultusunda keçe yapım tekniklerinin, gündelik yaşamda da rahatlıkla yapılabilirliği değerlendirilerek ve keçenin geleceği göz önünde bulundurularak, dekoratif duvar panosuna uyarlayıp yeni tasarımlar için keçe kullanılmıştır.

“Keçe Yapım Teknikleri ile Dekoratif Duvar Panoları Uygulamaları” konulu tez çalışmasında, beni yönlendiren ve desteğini hiç esirgemeyen ve her aşamada benimle bilgilerini sonuna kadar paylaşan ve yanımda olan değerli danışmanım Doç. Gonca KARAVAR ’a çok teşekkür ederim. İzmir’in Tire ilçesindeki Keçecilik ile ilgili tüm bilgilerini ve uygulama sırasındaki çalışma fotoğraflarını benimle paylaşan Arif CÖN ’e, benden inancını, maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Burak MUMCU’ ya, her daim desteklerini yanımda hissettiğim, bana güç veren sevgili anneme, babama ve canım ablama çok teşekkür ederim.

Evrin MUMCU

İZMİR, 2021

KEÇE YAPIM TEKNİKLERİ İLE DEKORATİF DUVAR PANOLARI UYGULAMALARI

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	ii
TUTANAK.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1

1.BÖLÜM

KEÇENİN TANIMI, TARİHÇESİ VE KEÇE YAPIM TEKNİKLERİ

1.1. Tanım	4
1.2. Tarihçe.....	5
1.3. Keçe Yapım Teknikleri	17
1.3.1. Yün Lifinin Özellikleri	19
1.3.2. Tepme Keçe Yapımı	22
1.3.3. İğneli Keçe Yapımı	31

2.BÖLÜM**DEKORATİF DUVAR PANOLARI**

2.1. Konu	38
2.2. Tasarım Ve Uygulama Aşamaları	43
2.3. Duvar Panosu Uygulamaları	58
2.3.1. Uygulama 1	58
2.3.2. Uygulama 2	59
2.3.3. Uygulama 3	60
2.3.4. Uygulama 4	61
2.3.5. Uygulama 5	62
2.3.6. Uygulama 6	63
2.3.7. Uygulama 7	64
2.3.8. Uygulama 8	65
2.3.9. Uygulama 9	66
2.3.10 Uygulama 10	67
2.3.11. Uygulama 11	68
2.3.12. Uygulama 12	69
 SONUÇ	 70
KAYNAKÇA	72
ÖZGEÇMİŞ	

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1 Nogay keçe çadırı.....	6
Fotoğraf 2 Ev gibi keçe otağlı araba.....	7
Fotoğraf 3 M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen Keçe halı Pazırık kurganlarının, rengarenk keçelerden oyulmuş, 1 metreden uzun dikiş figürleri de içeren çok renkli applike ile süslenmiş.....	8
Fotoğraf 4 M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen Keçe halı Pazırık kurganlarının, rengarenk keçelerden oyulmuş, 1 metreden uzun dikiş figürleri de içeren çok renkli applike ile süslenmiş.....	9
Fotoğraf 5 M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen Keçe halı Pazırık kurganlarının, rengarenk keçelerden oyulmuş, 1 metreden uzun dikiş figürleri de içeren çok renkli applike ile süslenmiş.....	10
Fotoğraf 6 M.Ö. 3. ve 2. Yy ‘da V. Pazırık Kurganlarından çıkarılan Keçe Şabrak (a) ve Keçe Kılıf (b).....	11
Fotoğraf 7 I. yy’a ait Noin-Ula’da bulunan bir Eyer örtüsü, keçe zemin üzerine ince ve renkli derilerden kesilen parçalar yerleştirilmiş ve applike tekniği uygulanmıştır. Kanatlı Griffon’un arkadan geyiğe saldırıda bulunduğu görülmektedir.....	13
Fotoğraf 8 M.Ö. 4. ve 3. yy’ da I. Pazırık Kurganlarından çıkarılan eyer üzerine işlenmiş aplikeli keçe sanatı Hun üslubunu yansıtmaktadır. Kartal Griffon’un bir dağ keçisine saldırışı konu edilmiştir.....	14
Fotoğraf 9 III. Pazırık Kurganlarında M.Ö. 299-260 yıllarında Keçeden deri başlıklar.....	16
Fotoğraf 10 Yün lif yumakları.....	19
Fotoğraf 11 Yünün mikroskop altındaki görüntüsü.....	20
Fotoğraf 12 Yün lifinin enine kesiti.....	21
Fotoğraf 13 Arif CÖN Keçecilik atölyesinde yünün hasır üzerinde desen oluşturma işlemi I. aşama.....	23

Fotoğraf 14 Arif CÖN Keçecilik atölyesinde hasır üzerinde deseni tamamlanmış olup üzerine yün atılarak dövme işlemine gidecek II. aşama.....	24
Fotoğraf 15 Arif CÖN Keçecilik atölyesinde pişirme, yıkama ve kurutma işlemleri bittikten sonraki ortaya çıkan ürün III. aşama.....	25
Fotoğraf 16 Tepme Keçe yapımı sırasından bir görüntü.....	27
Fotoğraf 17 Tepme Keçe yapımında desen oluşum aşaması.....	28
Fotoğraf 18 Tepme Keçe yapımından tamamlanmış bir görüntü.....	29
Fotoğraf 19 Tepme Keçe yapımı sırasında desen oluşum aşaması.....	30
Fotoğraf 20 Tepme keçe yapımı tamamlanmış bir görüntü.....	31
Fotoğraf 21 Keçe İğnesi (c) ve Yedek İğneleri (d).....	32
Fotoğraf 22 Keçe fırçası.....	33
Fotoğraf 23 İğneli keçe yapımından bir görüntü.....	34
Fotoğraf 24 İğneli keçe tekniği ile yapılmış uygulamadan bir detay.....	35
Fotoğraf 25 İğneli keçe tekniği ile yapılmış bir pano örneği.....	36
Fotoğraf 26 Palaeomon Sarı Benekli Kelebek.....	39
Fotoğraf 27 İncili Kelebek.....	39
Fotoğraf 28 Mor Bakır Güzeli Kelebek.....	40
Fotoğraf 29 Çok Gözlü Esmer Kelebek.....	41
Fotoğraf 30 Siyah Antenli Zıpzip Kelebek.....	42
Fotoğraf 31 Hipolimnas Kelebek.....	42
Fotoğraf 32 Tepme Keçe yapımında kullanılan malzemeler.....	44
Fotoğraf 33 Tepme Keçe yapımı uygulamada 1. aşama.....	45

Fotoğraf 34 Tepme Keçe yapımı uygulamada 2. aşama.....	46
Fotoğraf 35 Tepme Keçe yapımı uygulamada 3. aşama.....	47
Fotoğraf 36 Tepme Keçe yapımı uygulamada 4.aşama.....	48
Fotoğraf 37 Tepme Keçe yapımı uygulamada 5.aşama.....	49
Fotoğraf 38 Tepme Keçe yapımı uygulamada 6.aşama.....	50
Fotoğraf 39 Tepme Keçe yapımı uygulamada 7. aşama.....	51
Fotoğraf 40 Tepme Keçe yapımı uygulamada 8. ve son aşama.....	52
Fotoğraf 41 Renk ayrışımı yapılmış olan kelebek görseli.....	53
Fotoğraf 42 Kumaş üzerine desen aktarımı.....	54
Fotoğraf 43 Kumaş üzerine desen iğneleme.....	55
Fotoğraf 44 Kumaş üzerine desen iğneleme.....	56
Fotoğraf 45 Kumaş üzerinde desenin iğnelenmiş son hali.....	57
Uygulama 1 Siyah Antenli Zıpzip Kelebek İğneli Keçe Çalışması.....	58
Uygulama 2 Siyah Antenli Zıpzip Kelebek Tepme Keçe Çalışması.....	59
Uygulama 3 Palaemon Sarı Benekli Kelebek İğneli Keçe Çalışması.....	60
Uygulama 4 Palaemon Sarı Benekli Kelebek Tepme Keçe Çalışması	61
Uygulama 5 Çok Gözlü Esmer Kelebek İğneli Keçe Çalışması.....	62
Uygulama 6 Çok Gözlü Esmer Kelebek Tepme Keçe Çalışması.....	63
Uygulama 7 İncili Kelebek İğneli Keçe Çalışması.....	64
Uygulama 8 İncili Kelebek Tepme Keçe Çalışması.....	65
Uygulama 9 Mor Bakır Güzeli Kelebek İğneli Keçe Çalışması.....	66

Uygulama 10 Mor Bakır Güzeli Kelebek Tepme Keçe Çalışması.....	67
Uygulama 11 Hipolimnas Kelebek İğneli Keçe Çalışması.....	68
Uygulama 12 Hipolimnas Kelebek Tepme Keçe Çalışması.....	69

KISALTMALAR LİSTESİ

TDK	: Türk Dil Kurumu
M.Ö.	: Milattan Öncesi
Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
yy.	: Yüzyıl
Bkz.	: Bakınız
S	: Sayfa

GİRİŞ

Geleneksel sanatlarımızın günümüze ulaşabilmiş, hala kullanım ve uygulama alanı bulabilen örneklerinden biri olan keçe, günümüzde geleneksel üretim yöntemleri ve geleneksel çeşitlerinin yanı sıra, özellikle lif sanatı olarak adlandırılan alanda sanatçıların en çok gündeminde olan üretim yöntemlerinden biridir. Yün lifinin doğası gereği sahip olduğu keçeleşme özelliği yerli ve yabancı birçok sanatçının ilham kaynağı olmuştur. Son yıllarda yeniden ve farklı bakış açılarıyla sanatın ve sanatçıların gündeminde olmayı başarabilen Keçecilik, ortaya çıkarılan eserlerde ve ürünlerde yaratıcısına sınırsız bir özgürlük alanı sağlamaktadır. Dolayısıyla tüm bu avantajlar ve keçeciliğin son yıllardaki cazibesinden hareketle “Keçe Yapım Teknikleri ile Dekoratif Duvar Panoları Uygulamaları” başlıklı çalışma tez konusu olarak belirlenmiştir.

Tez çalışmasının uygulama ve yazım aşamasına başlanmadan önce, ilk olarak alan araştırılması yapılmıştır. Yapılan alan araştırılmasında İzmir’in Tire ilçesinde Cön Keçecilik ziyaret edilmiştir. Burada Keçecilik oldukça gelişmiş ve Keçecilikle uğraşan birçok zanaatkârimız bulunmaktadır. Cön Keçeciliğin sahibi olan Arif Cön tarafından keçe hakkında bilgiler alıp, yine kendisi tepme keçenin uygulamalı yapım aşamasını birebir göstererek, en eski yöntemlerle nasıl yapıldığı ve şu an da tasarım aşamasında neler yapılabileceği, nerelerde kullanılacağı konusunda fikir sahibi olmama yardımcı olmuştur. Pandemi dönemi olması sebebiyle alan araştırılması sadece Tire ile kısıtlı kalmıştır.

Tez çalışması oluşturulurken yerli ve yabancı literatürler taranarak, birden fazla bildiri, dergi, makale, kitap, yüksek lisans ve doktora tezleri ile her türlü yazılı kaynaklar değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sırasında konu içeriği ile ilgili olarak keçe yapım tekniklerinden iğneli keçe hakkında çok fazla akademik kaynağa ulaşılammıştır. Kaynak araştırmasından sonra uygulama çalışmasına geçilmiş ve geleneksel Keçecilik sanatının daha fazla nerelerde kullanılabilirliği için tasarımlar ve gözlemler yapılmaya başlanmıştır.

“Keçe Yapım Teknikleri ile Dekoratif Duvar Panoları Uygulamaları” başlıklı tez çalışması iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde keçenin tanımı,

tarihçesi ve keçe yapım teknikleri ulaşılabilen bilgiler ışığında aktarılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise tez çalışmasının uygulama örneklerini oluşturan Dekoratif Duvar Pano tasarımlarımın ana teması kelebeklerdir. Birbirinden farklı çok sayıda kelebek türü incelenmiş olup, bu incelenen türler arasından ortak özellikleri Türkiye’de olan ve yaşam alanlarının bölge olarak Trakya çevresinde bulunan altı kelebek türü seçilmiştir. İçerik olarak çıkış noktası olan kelebeklerden esinlenerek ve temel sanat eğitimi ilkelerinden nokta, çizgi ve doku gibi öğelerinden yararlanılarak, ıslak keçe uygulamaları seçilen tema üzerinde çalışılmıştır. Taslak olarak 45 adet ıslak keçe tasarımı yapılmış olup, iğneli keçe uygulamalarında ise birebir orijinal kelebek desenleri çalışılarak 6 adet iğneli keçe taslak tasarım çalışması yapıldı. Yapılan bu taslak çalışmalarından 18 adet tepme keçe uygulaması ve 6 adet de iğneli keçe uygulama çalışması yapıldı. Böylece keçe yapım tekniklerinin her ikisi de ayrı ayrı kullanarak uygulama çalışmaları yapılmıştır.

1.BÖLÜM

KEÇENİN TANIMI, TARİHÇESİ VE KEÇE YAPIM TEKNİKLERİ

1.BÖLÜM

KEÇENİN TANIMI, TARİHÇESİ VE KEÇE YAPIM TEKNİKLERİ

1.1.Tanım

Türk kültürü içerisinde var olan geleneksel el sanatları, toplumda farklılaşan yaşamsal ihtiyaçlarla beraber sürekli gelişim ve değişim içerisinde. Gelenekteki değişim olgusuna paralel olarak Keçecilik sanatı da başta ihtiyaçlardan doğmuş, toplumun ihtiyaçlarına göre şekillenmiş, yaşamın birçok alanında kullanılmıştır (Begiç, 2016:287). El sanatları içinde önemli bir yeri olan keçe sanatı kültürel kimliğimizin bir unsuru olarak varlığını sürdürebilen el sanatlarımızdandır (K. Karatay, 2019:167).

Türklerde tarih boyunca giyim kuşam kültürünün içinde yer alan keçe, yaşamsal ihtiyaçları karşılamanın yanı sıra toplumda statü göstergesi ürünlerin yapımında da kullanılmıştır (Begiç, 2016:287).

Sabunlu suyla içi içe geçirme işlemi yapılarak istenilen biçime sokulabilen keçe, gündelik hayattaki ihtiyaçlardan yola çıkılarak nesneleştirilmiştir. Türk Dil Kurumu’nun 2014 yılında yayımladığı Türkçe sözlükte keçe “yapağı ya da keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba bir kumaş” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2014).

“Ansiklopedik anlamda; “keçe” yapağı veya keçi kılının dürülüp kuvvetlice basılması veya dövülmesiyle elde edilen, kepenek, çarık, külah ve döşeme örtüsü gibi şeylerin yapımında kullanılan dokunmamış kaba kumaştır (kececilik, Erişim Tarihi 17.03.2021).“Başka bir ifadeye göre ise “keçe, yün, kıl ya da pamuğun ıslak ortamda çiğnenip dövülerek liflerinin birbirine kaynaştırılmasıyla elde edilen ve örtü, yaygı, çadır ya da giysi yapmakta kullanılan kaba kumaştır“ (Oyman, 2005:82) şeklinde ifade edilmiştir.

Atilla ERGUR, Tekstil Terimleri Sözlüğünde keçeyi; “Ağır bir dink işlemi ve yıkama sonucu doku yapısı kaybolan ve yüzeyinde düzgün bir hav tabakası oluşan, iki ya da daha çok katlı yünlü kumaştır” şeklinde tanımlarken, ikinci bir tanımında da “yün ve

keçi kılı gibi hayvansal doğal elyafın, dış tabakasını oluşturan üst örtü hücrelerinin (pulların) belirli ısı, nem ve basınç altında, sıcak ve kaygan bir ortamda sürtünerek birbirine kenetlenmeyle oluşan dokusuz tekstil yüzeyi” olarak tanımlamaktadır (Ergür, 2002: 136).

Naile Rengin OYMAN, 2005 yılında Milli Folklor Dergisinde yayımlanan “Konya Merkezinde Keçe Üretimi ve Günümüzdeki Durumu” adlı makalesinde keçeyi, yünün su ile ıslatılıp sıcak bir ortamda, dövülerek liflerinin kaynaşmasıyla oluşan kaba kumaştır şeklinde tanımlarken (Oyman, 2005: 83); Mine Ovacık ve Tülay Gümüşer 2016 yılındaki yayınlarında “Keçe, hayvansal liflerden elde edilen doğal bir tekstil malzemesidir. Endüstrileşme öncesi dönemde, insanların keşfettiği, işlediği ve gündelik yaşamda sıkça kullandığı bu malzeme, küçükbaş evcil hayvanların postunun tıraşlanmasıyla elde edilmektedir. Kısaca, hammaddesi hayvanlardan elde edilen liflerin yeniden değerlendirilmesi ve işlenmesiyle elde edilen keçe, ısıyı koruyan, hava aldırın, yanmayan, organik liften yapıldığı için iklimsel koşullara dayanıklı, sıkıştırılmış kılcal yapısından dolayı darbelere dayanıklı ve uzun ömürlü bir tekstil malzemedir (Ovacık ve Gümüşer, 2016:157)” ifadelerine yer vermektedir.

1.2.Tarihçe

Keçe, doğal yün liflerinin ıslatılarak çeşitli yöntemlerle birbirine geçirilmesi ile meydana gelen ve tarihi yolculuğu Türk sanatının en eski zamanlarına kadar geçmiş olan kültür ürünlerimizdendir.

Hunlara ait kurganlarda çıkan keçe örnekleri ile diğer yüz binlerce eser, o dönemlerde de yaşayan toplulukların sanat ve kültürlerini, gündelik hayatta kullandıkları eşyaları ve bu eşyaları nerelerde kullandıkları hakkında bilgi vermektedir.

Konar-göçer bir yaşam biçimi içinde hayatlarını devam ettiren bu milletlerin en önemli ihtiyaç gereksinimi barınakları olmuştur. Aba gibi kalın keçe örtülülerle kaplanan çadırlar, eski çağlardan beri gelen Türklerin en kutsal barınağı olmuşlardır. Türk boyları çadırlarının dışında kullandıkları keçeleri aynı zamanda çadırlarının içinde yer döşemesinde de kullanmışlardır. Diğer yandan Orta Asya Türklerinde göçebe yaşayanlar arasında özellikle Büyük Hun İmparatorluğundan itibaren "ev-araba" düzeni görülmeye başlamıştır. Keçe parçaları, bir çadırın araba

üzerine yerleştirilmesiyle elde edilebilen bu araç sayesinde insanlar, evlerini de yanlarında götürerek kolayca göç etme olanağına sahip olmuşlardır. Çin kaynaklarında, Hunların ve Göktürklerin kullandıkları keçe çadırlı arabaları; "çadırlarını keçeden yaparlar, göçer- evli bir hayat yaşarlar. Yazın serin, kışın sıcak yerlere çekilirler" cümlesiyle ifade edilmiştir (hunlar döneminde tepme kececilik.html, Erişim Tarihi 10.12.2020) (Bkz. Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1

: Nogay keçe çadırı.

Kaynak

: <http://nogai.blogspot.com/2009/11/nogay-cadr-arabalar-ve-arabalar.html>, Erişim Tarihi: 07.12.2020

Fotoğraf 2 : Ev gibi keçe otağı araba.

Kaynak : <http://nogai.blogspot.com/2009/11/nogay-cadr-arabalar-ve-arabalar.html>, ErişimTarihi:07.12.2020

Deniz ÇELİKER 2011 yılında “Geçmişten Günümüze Türklerde Keçecilik ve Keçe Yapımında Yeni Teknikler” adlı makalesinde Keçecilikle ilgili olarak “Geleneksel yöntemlerle yapılmış ilk keçe örneklerine M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen Pazırık

kurganlarında rastlanmıştır. Bu örneklerdeki tepme keçeler, aplike tekniği ile desenlendirilmiştir” (Çeliker, 2011: 1) bilgilerine yer vermiştir. Bu bilgiler ışığında, eski çağlardan beri Türklerde keçenin kullanıldığı izlenimine varılmaktadır.

Fotoğraf 3 : M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen Keçe halı Pazırık kurganlarının, rengarenk keçelerden oyulmuş, 1 metreden uzun dikiş figürleri de içeren çok renkli aplike ile süslenmiş.

Kaynak : pazirik-kurganindaki-2200-yillik-mumyalar-incelendi,Erişim Tarihi: 19.12.2020

Fotoğraf 4

: M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen Keçe halı Pazırık kurganlarının, rengarenk keçelerden oyulmuş, 1 metreden uzun dikiş figürleri de içeren çok renkli applike ile süslenmiş.

Kaynak

: pazirik-kurganindaki-2200-yillik-mumyalar-incelendi, Erişim Tarihi: 19.12.2020

Fotoğraf 5

: M.Ö. 4. ve 3. yüzyıllara tarihlenen Keçe halı Pazırık kurganlarının, rengarenk keçelerden oyulmuş, 1 metreden uzun dikiş figürleri de içeren çok renkli applike ile süslenmiş.

Kaynak

: pazirik-kurganindaki-2200-yillik-mumyalar-inceleendi, Erişim Tarihi: 19.12.2020

Deniz yüzeyinden 1600 m yükseklikte bulunan Büyük Ulagan vadisinde yer alan Çalışman Irmağı ile Başkaus Irmağı arasındaki Pazırık Kurganları, Türk el sanatları açısından önemli bir yere sahiptir; iklimin soğuk olmasından dolayı eşyaların bazıları donarak günümüze kadar çürümeden gelebilmiştir. Yapılan kazılarda Pazırık Kurganlarından çıkarılan kullanım eşyaları arasında, keçe kılıf ve şabrak bulunmuştur (Çeliker, 2011: 2) (Bkz. Fotoğraf 6).

Fotoğraf 6

: M.Ö. 3. ve 2. Yy ‘da V. Pazırık Kurganlarından çıkarılan keçe şabrak (a) ve keçe kılıf (b).

Kaynak

: <http://www.define.mekani.com> Erişim Tarihi: 12.12.2020

Pazırık kurganlarına ait eserlerin içerisinde at iskeletleri ile birlikte birçok tepme keçe eyer örtüsü bulunmuştur. Genellikle aslan, geyik, dağ keçisi gibi hayvanların cenklerini konu alan öykülerde, bulunan bu eyer örtülerinin kenarları sarkan püsküllerle ve kordonlar ile bütünleştirilerek zenginleştirilmiştir. Ayrıca bu ürünlerin gerek zemininde gerekse üst düzenlemelerinde yün elyafının doğal rengi kullanıldığı gibi, renklendirme işlemi de tepme keçe üretiminden önce veya üretiminden sonra yapılmıştır. Elde edilen renkli tepme keçe yüzeyler daha sonra kompozisyona uygun şekilde kesilmiş keçe veya deri üzerine yerleştirilmiş ve applike tekniği uygulanarak zenginleştirilmiştir (hunlar döneminde tepme kececilik.html, Erişim Tarihi 10.12.2020).

Diğer bir eyer örtüsü ise Noin-Ula'da bulunmuştur. Büyük bir keçe yüzey üzerine, ince ve renkli derilerden kesilen parçalar yerleştirilmiş ve applike tekniği kullanılmıştır. Önceki bulunan Pazırık kurganlarındaki eserlerde de benzerleri görülen eyer örtüsünde yine hayvan mücadelelerine rastlanmıştır. Bu kompozisyonda kanatlı bir griffonun, arkadan geyiğe saldırıda bulunduğu görülmektedir. Hayvan figürleri realist bir yaklaşımla ifade edilmiş ve bu mücadele yoğun hareketlilik içinde işlenmiştir (Bkz. Fotoğraf 7) (hunlar döneminde tepme kececilik.html, Erişim Tarihi 10.12.2020).

Fotoğraf 7 : I.yy'a ait Noin-Ula¹'da bulunan bir Eyer örtüsü, keçe zemin üzerine ince ve renkli derilerden kesilen parçalar yerleştirilmiş ve applike tekniği uygulanmıştır. Kanatlı Griffon'un arkadan geyiğe saldırıda bulunduğu görülmektedir.

Kaynak : <https://www.sanatsal.gen.tr/hun-sanatinin-ozellikleri>, Erişim Tarihi: 12.12.2020

Birinci Pazırık kurganında bulunmuş ve tepme keçeden yapılmış olan eyer örtüsü, yukarıda belirtilmiş olan tüm özellikleri taşıyan bir örnektir. Kartal griffon'un bir dağ keçisine saldırışı konu edilmiştir (Bkz. Fotoğraf 8).

¹Noin-Ula Kurganı (Noyon-Uul), Moğolistan'ın kuzey kesiminde Noin-Ula'de bulunan Hunlara ait sanat eserlerinin ortaya çıkarıldığı kurgandır. I. Yy'a aittir.

Fotoğraf 8 : M.Ö. 4. ve 3. yy’ da I. Pazırık Kurganlarından çıkarılan Eyer üzerine işlenmiş aplikeli keçe sanatı Hun üslubunu yansıtmaktadır. Kartal Griffon²’un bir dağ keçisine saldırışı konu edilmiştir.

Kaynak : <https://www.sanatsal.gen.tr/hun-sanatinin-ozellikleri>,
ErişimTarihi:12.12.2020

Keçenin ilk bulunuşundan itibaren, tam olarak nasıl yapıldığı ve nerelerde nasıl kullanıldığı hakkında kesin bilgiler olmaması ile birlikte “keçe” ve kullanımına ait olan en eski yazılı belge Homeros’un İlyada adlı eserindedir: “eyi denenmiş ve deriden kenarlarla çevrilenmiş bir başlık onun şakaklarını taçlandırdı, içi yumuşak yünlü idi, dibine keçe döşenmişti” sözü geçen bu başlıkların, Hitit kabartmalarındaki betimlemelerden, soylulara ya da tanrılara ait başlıklar olduğu hakkında düşüncelere yer

²"Griffon" veya "Griffin", genellikle aslan vücutlu, kartal kanatlı ve kafalı mitolojik yaratıktır. Farklı betimlemelerinde hayvanın 4 ayağı da aslan ayağı, yalnız arka ayakları aslan ayağı veya tüm ayakları kartal ayağı olabilir. Antik yunancada, kıvrılmış, kırık anlamındaki "grýps veya gryphos" sözcüklerinden türediği düşünülür.

vermektedir. Bu başlıkların daha sonra Frigler tarafından kullanıldığı görülmüş ve kullanılan bu başlıkların, Türklerin konargöçer yaşamlarının bir parçası olarak tarih sahnesine çıktığı düşünülmektedir. Keçeden yapılmış olan bu başlıklar soğuk iklimli milletlerde ısınma, sıcak iklimli milletlerde ise serinliği sağlaması ve su geçirmezlik özelliğinden dolayı o dönemlerden itibaren gerek saray gerekse halkın tercih ettiği bir ürün olma özelliğini sağlamıştır.

Türk el sanatlarının en eskiden dönemlerinden itibaren kullanılıyor olan yapım tekniklerden tepme Keçecilik, 11. yüzyılda Orta Asya'dan batıya doğru göç eden Türkler tarafından diğer sanatlarla birlikte Anadolu'ya gelmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır. Desenlerde çoğunlukla geometrik bezemelerle birlikte figürlü, doğadan çeşitli natüralist üslupta ve stilize motifler de kullanılmaktadır.

Göçebe hayatı yaşayan Türkler hayvancılıkla uğraşmaları ve yaşam şartları bakımından yaylak ve kışlak arasındaki hayat koşullarını benimsemişlerdir. Bu yaşam şartlarından ötürü kolaylıkla taşınabilen dokumalar ve keçeler gündelik hayatlarının bir parçası haline gelmiştir.

Geleneksel Keçecilik, geçmişten gelen kültürel bir değer taşımaktadır. Türklerin göçebe yaşam kültüründe ve gündelik hayatın birçok alanında keçe nesnelerin yaygın olarak kullanıldığı bilinmekte ve keçelerin, desenli ya da desensiz üretilen önemli bir tekstil malzemesi olduğu görülmektedir (Ovacık ve Gümüşer, 2016:156).

“Keçenin geçmişte giyinme, örtünme, barınma, taşıma ve atçılıkta kullanılan aksesuarlarda, aynı zamanda ısının sıcaklığını saklama amaçlı olarak gündelik yaşamda yaygın bir biçimde kullanıldığı görülmüştür. O zamanın şartlarında günlük kullanım eşyalarının çoğunda deriyle birlikte kullanılmıştır. Yük, çadır, eyer, yolluk, sergi, yorgan, yatak, minder keçeleri, seccade ve havut (deve semeri) olarak kullanılırken, bir yandan ayakkabı keçesi, paspas, matara kılıfı, torba, heybe, kepenek (kolsuz üstlük), külah, terlik, yamçı (uzun tüylü yağmurluk), çizme, ayakkabı, çorap, kuşak, başlık (Bkz. Fotoğraf 9), pantolon ve palto gibi giysilerde de keçenin kullanımına rastlanılmıştır” (Ovacık ve Gümüşer, 2016-158).

Fotoğraf 9

: III. Pazırık Kurganlarında M.Ö. 299-260 yıllarında Keçeden deri başlıklar.

Kaynak

: <http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani/attachment/16>,
Erişim Tarihi: 17.12.2020

Göçebelikten yerleşik hayata geçişle birlikte küçükbaş hayvancılığın azalması ve endüstrileşme ile yapay malzemeler geliştirilmeye başlanmıştır. Yapay malzemelerden üretilen ürünlerin yaygınlaşması, gündelik yaşamda keçe nesnelerin tercih edilmemesine ve keçeciliğin de yok olmasına neden olarak gösterilmektedir. Oysa ki günümüzde birçok ülkede ve Türkiye’de keçe, tekstil, giysi, aksesuar vb. nesnelerin üretiminde kullanıldığı gibi, güncel sanat alanında da tekrar yerini almaktadır (OVACIK ve GÜMÜŞER ,2016: 156).

Sanatsal açıdan daha rahat şekillendirilebilen ve dışa vurumda kendini ifade etmede daha büyük özgürlük alanı sağlayan keçe, lif sanatçılarının en çok gündeminde olan ve çıkış noktası olarak kendini göstermektedir. Çünkü sanatçılar malzemelerini kendi sanatsal yaratılarına göre ve kendi bakış açılarına göre daha rahat şekillendirebildikleri için keçeyi, keçe yapımını sanatsal çalışmalarında tercih etmişlerdir.

Günümüzde yabancı kaynaklara baktığımızda keçe, karşımıza fiber art olarak çıkmaktadır. ‘‘Fiber art malzemesi, doğal veya sentetik elyaf ve kumaş ya da iplik gibi diğer bileşenlerden oluşan güzel sanatı ifade eder’’ (Fiber art -Wikipedia, Erişim Tarihi 12.12.2020).

Elyaf sanatı terimi, küratörler³ ve sanat tarihçileri tarafından II. Dünya Savaşı'ndan sonra sanatçı-zanaatkarın çalışmalarını tanımlamak için kullanılmaya başlandı. O yıllar da "sanat kumaşı" tasarımında ve üretiminde keskin bir artış görüldü. Elyaf sanatlarının tanınmasını ve gelişmesini destekleyen altyapı ise 20. Yüzyılda artmıştır (Fiber art -Wikipedia, Erişim Tarihi 12.12.2020).

1.3.Keçe Yapım Teknikleri

Tepme keçe yapım tekniği bedenen daha yorucu ve ağır bir iş iken, günümüzde sadece tepme ve pişirme makinelerinin icadıyla iş yükü biraz daha azaltılmıştır.

³Küratör (Latince: curatus; İngilizce: curator), bir müze, galeri, arşiv veya kütüphane koleksiyonunun yöneticisidir. Çağdaş sanat bağlamında küratör, sergi düzenleyicisi anlamında kullanılır.

Keçe yapımı artık günümüzde evlerde ve atölyelerde hobi amaçlıda yapılmaktadır.

Günümüzdeki keçe ustaları, kendi tasarımlarını ortaya koyarak ürettikleri ürünlerini, geçmişte yapılan veya bulunan keçe ürünlerini göz önünde bulundurarak daha farklı bir şekilde modernize edip ve günümüz şartlarına da uyarlayarak kullanılabilirliklerini sağlamışlardır.

İğneli keçe ya da kuru keçe olarak adlandırılan keçe yapım tekniği yeni kullanılan bir tekniktir. İğneli keçe yapımı tekniğinin uygulamasında kullanılan tüm malzemeler günümüz koşullarında pazarlarda rahatlıkla bulunabilen keçe iğnesi ve renkli elyaflardan oluşmaktadır. “Tepme keçe desenlendirme tekniklerinde kullanılan aplike, işleme ya da yapım aşamasındaki desenlendirmeler, günümüz iğneli keçe desenlendirme tekniklerinde kullanılan tekniklerden farklı değildir. Yapımı kolaylaşan tekniklerle unutulmaya yüz tutmuş olan keçe sanatı yeniden hayat bulmuş, yeni materyaller ve tekniklerle birleşerek hem işlevsel hem de görsel olarak yaygınlaşmıştır” (Çelikel, 2011:6).

Keçe yapımında temel malzeme olarak, taranmış ve boyanmış yün lifleri kullanılmaktadır (Bkz. Fotoğraf 10).

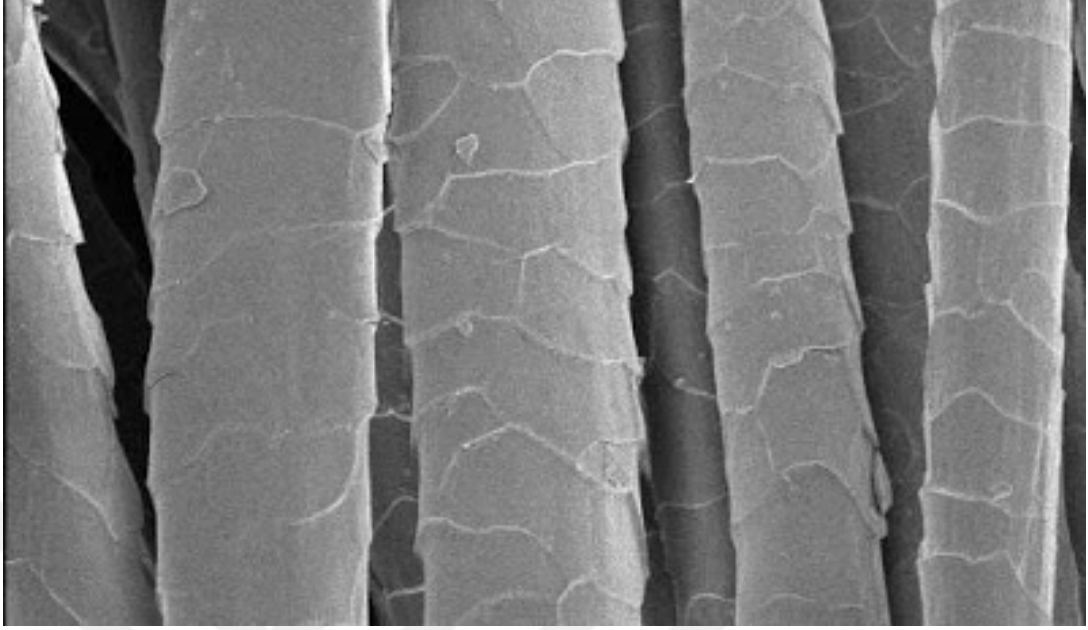
Fotoğraf 10 : Yün lif yumakları.

Evrin Mumcu: 10.11.2020

1.3.1. Yün Lifinin Özellikleri

Keçenin temeli olan yün lifi; koyunlardan elde edildiği şekilde yağlı, yıkanmamış, ham haldedir. Bu halde iken yün kabaca beş öğeden oluşmaktadır. Bunlar; yün lifleri, yün yağı, yün teri (deri döküntüleri ile birlikte), pislikler ve nemdir. (YEŞİLBAĞ, 2011:56).

Yün liflerinin histolojik yapısı incelendiğinde, bir yün lifi üç tabakadan oluştuğu görülmektedir. Bunlar; epidermis (kütikula, örtü hücreleri, pul) tabakası, korteks tabakası ve medulla tabakasıdır (Bkz. Fotoğraf 12) (YEŞİLBAĞ,2011:58).

Fotoğraf 11 : Yünün mikroskop altındaki görüntüsü.

Kaynak : <https://tekstilsayfasi.blogspot.com/2013/01/yun-lifi-ozellikleri-ve-kullanim.html>, Erişim Tarihi 11.01.2021

Fotoğraf 12 : Yün lifinin enine kesiti.

Kaynak : <https://acikders.ankara.edu.tr/HayvansalLifler.pdf>,
Erişim Tarihi 11.01.2021

Epidermis; boynuzlaşmış, yassılaştırmış, cansız epitelyum (kutikül) hücrelerinden oluşmaktadır. Bunlara örtü hücreleri ya da balık pullarını andırdığı için pul tabakası da denir. Örtü hücrelerinin alt kısımları, kendilerinden sonra gelen örtü hücrelerinin üst kısımları ile örtülmüş durumdadır. Üst kısımları ise hafifçe yukarı kalkmıştır. Üst kısımlarının bu konumu ve uçlarının serbest olmasından dolayı, yün liflerinin yüzeyinde belirli bir düzende ve yönde pürüzlülük meydana gelmektedir. Bu durum yün liflerinin keçeleşme ve birbirine sarılma (kohezyon) özelliklerini etkilemektedir (YEŞİLBAĞ, 2011:58-59).

Korteks; yün lifinin %90 kadarını oluşturmaktadır. Kortikal hücrelerden oluşur. Elektron mikroskobunda bu kortikal hücrelerin, makrofibrillerden, makrofibrillerin de mikrofibrillerden oluştuğu görülebilmektedir ve bunlar da 11 adet protofibrilden oluşmaktadır ki protofibriller, 2-3 tane α helix (sarmal) makropeptid makro moleküllerinin bir elektrik kablosu gibi birbirine sarılması sonucu meydana gelmektedir (YEŞİLBAĞ,2011:59).

Medula; mih kanalı olarak ta bilinen medula, lifin deride meydana gelişi sırasında ortasında yer alan gevşek yapılı geniş hücrelerin sonradan kurumaları ile oluşmaktadır. İçleri hava ile dolu olduğundan mikroskop ile incelenirken siyah renkli görünürler. Prensip olarak; lif kabalaştıkça mih kanalı kalınlaşmakta, lif inceldikçe mikroskop altında görülemeyecek kadar incelmektedir. Ancak bu prensip kesin olmayıp, hayvanların ırkına, kişiliğine ve bakım durumuna göre büyük farklılıklar göstermektedir. Yünün eğrilebilme özelliğini olumsuz etkilediğinden bu tabakanın olması iplik üretiminde istenmeyen bir durumdur (YEŞİLBAĞ, 2011:59).

Keçeleşmeyi etkileyen unsurlar, sahip olduğu pulcuklar ve altındaki korteks yapısı yün lifinin keçeleşmesini sağlayan yapısal (morfolojik) özelliklerdir. Yünün keçeleşmesini sağlayan uygun ortam koşulları nem, sıcaklık ve sürtünmeye bağlı basınç olarak bilinmektedir. Yapısal özellikler bakımından incelendiğinde pulcukların varlığının keçeleşmeyi sağlayan birincil yapısal özellik olması yanında, bu pulcukların miktarı ve yerleşim sıklıklarının da keçeleşmeyi etkilediği tespit edilmiştir (OYMAN, 2010:17).

1.3.2. Tepme Keçe Yapımı

Keçe tüm el sanatlarında olduğu gibi emek isteyen ve çok işlem gerektiren bir üründür. Geçmiş yıllarda keçe yapımında basit el araçları kullanılırken, günümüz şartlarında ise teknolojik araçlar kullanılmaktadır.

Yünün basit bir tarzda ayakla tepilip birbirine girift bir hale getirilmesi suretiyle elde olunan mamülelere tepme keçe işleri denir. Keçecilik memleketimizde başlı başına bir sanattır. Bugün muhtelif şehirlerimizde Keçeciler çarşısı namı ile anılan mahaller, bu sanatın geniş mikyasta icra olunduğu yerlerdir. Bununla beraber Keçecilik az miktarda da olsa köylü el sanatıdır (Eşberk, 1939:125).

Fiziksel bir olay olan keçeleşme, yün liflerinin yüksek basınç altında sürtünmesi ile liflerin üst örtü hücrelerinin karmaşık yapıda birleşmesi ile gerçekleşmektedir. Keçeleşme sonucu oluşan ürünün dokusu artık görünmez olur ve yüzeyi iyice küçülür. Keçeleştirme işlemi ise, hayvansal elyafı bükme ve dokuma işlemi yapmadan birbirine bağlayan, bükülebilen ve sağlam yüzey elde etmek isteyen bir işlemdir. Bu işlem sıcak, nemli ve kaygan bir ortamda daha kolay gerçekleştirilir. Buna ilave olarak elyafı, harekete geçirmek, sıkıştırmak ve birbirine sürtünmesini sağlamak gerekmektedir (Çelikel, 2011:7).

Tepme keçe yapımı üç aşamalı olarak gerçekleşen bir işlemdir. Birinci aşamada kullanılacak olan yünün saçımı, ikinci aşamada tepme işlemi, üçüncü aşamada ise pişirme işlemi yapılarak keçeleşme sağlanır.

Geleneksel tepme keçe yapımında ana hatlarıyla üç aşamada topladığımız keçe yapımı şu şekilde ilerlemektedir; önce yün saçılır, desen oluşturulur ve tekrar yün saçılır, drlr, tepilir, pişirilir, szdrlerek kurutulur ve keçeleşme işlemi sağlanmış olur.

Fotoğraf 13

: Arif CN Keçecilik atölyesinde ynn hasır üzerinde desen oluşturma işlemi I. Aşama.

Evrin Mumcu: 10.10.2019

Fotoğraf 14 : Arif CÖN Keçecilik atölyesinde hasır üzerinde deseni tamamlanmış olup, üzerine yün atılarak dövme işlemine gidecek II. aşama.

Evrin Mumcu: 10.10.2019

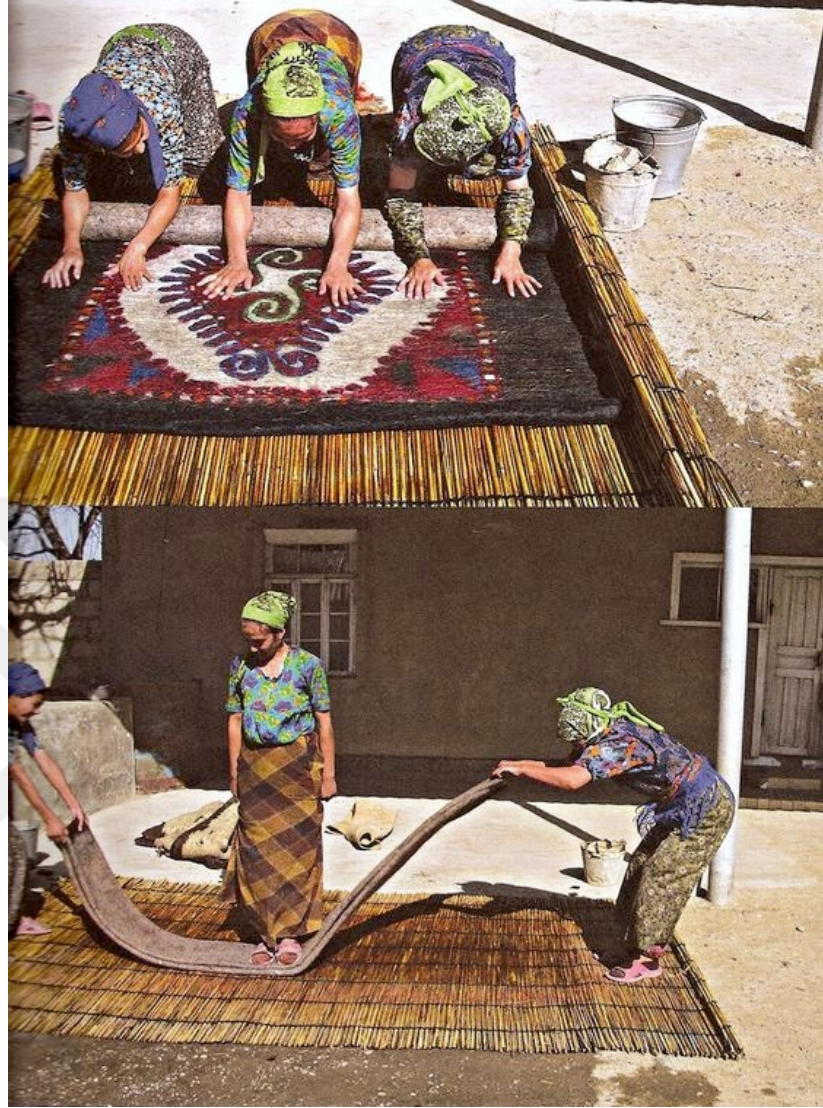
Fotoğraf 15

: Arif CÖN Keçecilik atölyesinde pişirme, yıkama ve kurutma işlemleri bittikten sonraki ortaya çıkan ürün III. aşama,

Evrin Mumcu: 10.10.2019

Günümüzde koşullarında keçelerin yapım aşamalarına bakıldığı zaman klasik tepme keçeden farklı değildir. Evlerimizde kendi imkânlarımız ile veya küçük atölyelerde keçe yapmak için gerekli malzemeler; beyaz sabun (Arap sabunu), sıcak su, sarmak için pat patlı naylon, uzun sopadır. Yün liflerinin birbirine geçmesi için sıcak suda eriyen doğal sabunlar veya keçeleşmeyi hızlandırdığı için Arap sabunu da sıklıkla tercih edilmektedir.

Keçe ürünleri yapmaya başlanırken ilk önce yün lifleri hazırlanır. Dışarıda rahatlıkla bulunan yün lifleri sayesinde yün boyama işlemine gerek kalmadan farklı renklerde yünler kullanılabilir. İkinci aşama olarak pat patlı naylon üzerine yünler serilerek en az iki kat yün atılır. Desenleme işlemi varsa eğer, atılan yünün üzerine renkli yünler ile desen oluşumu yapılır. Üçüncü aşamada, hazırlanan yünlerin üzerine su atılarak beyaz sabun ile dövme işlemi yapılır ve böylece yün liflerinin birbirine kaynaşması sağlanır. Son aşamada ise, yünleri pat patlı naylon ile birlikte uzun bir sopaya sararak, avuç içi ile ileri geri yapılarak pişirme işlemi yapılmaya başlanır. Pişirme işlemi yeterli sayıda yapıldıktan sonra, elde edilen keçe, soğuk su ile iyice yıkanır, suyu sıkıldıktan sonra kuruması için askıya bırakılır ve tüm işlemler tamamlanmış olur.

Fotoğraf 16 : Başka bir ülkeden Tepme Keçe yapımı sırasında bir görüntü.

Kaynak : <https://amandahendersonknits.tumblr.com>, Erişim Tarihi:
28.12.2020

Fotoğraf 17 : Tepme Keçe yapımında desen oluşum aşaması.

Kaynak : <https://tr.pinterest.com/pin/493636809136695278/>,
Erişim Tarihi: 28.12.2020

Fotoğraf 18 : Tepme Keçe yapımından tamamlanmış bir görüntü.

Kaynak : <https://tr.pinterest.com/pin/340514421806173389/>

Erişim Tarihi: 28.12.2020

Fotoğraf 19 : Tepme Keçe yapımı sırasında desen oluşum aşaması.

Evrin Mumcu: 10.07.2020

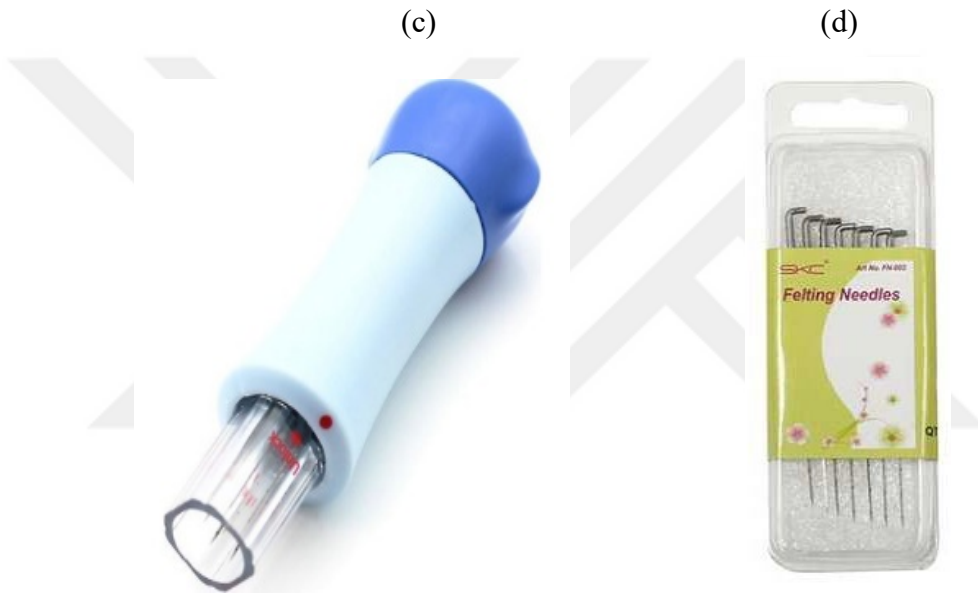
Fotoğraf 20 : Tepme Keçe yapımı tamamlanmış bir görüntü.

Evrin Mumcu: 10.07.2020

1.3.3. İğneli Keçe Yapımı

İğneli keçe tekniği, kumaş üzerinde keçe yün liflerini düzenleyerek yerleştirme işlemi yapıp, desenler üzerinde lifleri keçe iğnesi ile iğneleme şeklidir.

İğneli keçe tekniğini yaparken kullanılan araç gereç malzemeleri; doğal yün lifleri, tekli iğne, çoklu iğne (Bkz. Fotoğraf 21 (c)) ve keçe fırçasıdır (Bkz. Fotoğraf 22). Bu malzemeleri kullanarak yapılan çalışmalarda iki ya da üç boyutlu keçe desenlendirme işlemleri yapılır. Bu işlemler örme kumaş, polar kumaş, kadife, seyrek dokunmuş yumuşak kumaşlarda da iğneli keçe tekniği olarak uygulanabilmektedir.

Fotoğraf 21 : Keçe İğnesi (c) ve Yedek İğneleri (d).

Evrin Mumcu: 10.11.2020

Keçe fırçası, yün liflerini kumaş üzerine yerleştirmeden önceki ilk haliyle, eşit sıklıkta taranması ve eşit olarak dağıtılması için kullanılan önemli bir araç gereçtir. Lifler fırça üzerinde enine ve boyuna yönünde yerleştirilerek, birbirine kenetlenme işlemi yapıp kumaş üzerine aktarım işlemi daha rahat yapılabilir (Bkz. Fotoğraf 22).

İğneli keçe, son yıllarda evlerde hobi amaçlı olarak kullanılan ve sevimli sonuçlar veren bir zanaat olmuştur. Özellikle tekstil sanatçıların üç boyutlu tasarımlarını yansıtmak için, kumaş üzerine uyguladıkları bir yöntem haline gelmiştir. İğneli keçe yaparken, kullanılacak olan alttaki kumaş yumuşak bir cinsten olması lazım ki, iğne kırılmasın. Yünlü kumaşlar hem çok kullanışlı hem de daha çok tercih edilmektedir. Kuru keçe için motif bulmak çok zor değildir. Hazır kalıplar satılmaktadır ve o kalıplar ile beraber çok kolay bir şekilde motif yapılabilir. İğneli keçe yapımındaki tüm tasarımlar, sadece hayal gücüne odaklıdır.

Fotoğraf 22 : Keçe fırçası.

Kaynak : <https://keceigneleme.com/kece-fircasi-almalimiyim/#prettyPhoto>, Erişim Tarihi: 13.12.2020)

Fotoğraf 23 : İğneli Keçe yapımından bir görüntü.

Evrin Mumcu: 15.08.2020

Fotoğraf 24 : İğneli Keçe tekniği ile yapılmış uygulamadan bir detay.

Kaynak : <https://tr.pinterest.com/pin/514395588681477814/>, Erişim Tarihi: 28.12.2020

Fotoğraf 25 : İğneli Keçe tekniği ile yapılmış bir pano örneği.

Kaynak : <https://tr.pinterest.com/pin/330662797624092345/>,
Erişim Tarihi: 28.12.2020

2. BÖLÜM

DEKORATİF DUVAR PANOLARI UYGULAMALARI

2. BÖLÜM

DEKORATİF DUVAR PANOLARI UYGULAMALARI

2.1. Konu

Keçe yapım teknikleri ile dekoratif duvar pano tasarımlarının oluşumunda, temel sanat eğiminin nokta, çizgi, leke gibi öğelerinden ve ilkelerinden yola çıkılıp, seçilen tema üzerinden uygulamalar oluşturulmuştur.

Uygulama örneklerini oluşturan Dekoratif Duvar Pano tasarımlarımın ana teması keleklerdir. Çıkış noktasının seçiminde doğanın ilham kaynağı olan keleklerin şekli, renkleri, dokusu ve yaşam döngüsünün etkisi büyük olmuştur. Birbirinden farklı çok sayıda kelek türü incelenmiş olup, bu incelenen türler arasından, ortak özellikleri Türkiye’de olan ve yaşam alanlarının bölge olarak Trakya çevresinde bulunan altı kelek türü seçilmiştir. Seçilen kelek türleri;

- İncili Kelek
- Mor Bakır Güzeli
- Çok Gözlü Esmer
- Hipolimnaz
- Siyah Antenli Zıpzip
- Palaeomon Sarı Benekli ’dir.

Palaeomon Sarı Benekli keleklerin renkleri, üst kanadı turuncu lekelerle kaplı kahverengidir ve alt kanadı damalı turuncu ve kahverengi lekelidir. Yayılma alanı Türkiye’de Trakya ve Doğu Anadolu Bölgesidir (Bkz. Fotoğraf 26), (adamerkelek).

Fotoğraf 26 : Palaeomon Sarı Benekli Kelebek

Kaynak : <http://www.adamerkelebek.org>, Erişim Tarihi: 05.06.2019

İncili Kelebeklerin renkleri, alt ve üst kanatları kahverengi ve turuncu karışımı ile üzeri sarımsı lekelerle kaplıdır. Yayılma alanı Türkiye’de sadece Trakya bölgesidir. Küresel olarak, Doğu Avrupa, Güney Avrupa, Kuzey Avrupa ve Orta Avrupa’dır (Bkz. Fotoğraf 27), (adamerkelebek).

Fotoğraf 27 : İncili Kelebek

Kaynak : <http://www.adamerkelebek.org>, Erişim Tarihi: 05.06.2019

Mor Bakır Güzeli kelebeklerin arka kanatları, turuncu üzerinde siyah benekleri olan ve kıyı kenarları siyah şeritler halindedir. Alt kanadının iç tarafında mor benekleri bulunur. Mor bakır güzeli kelebeğinin bazı türlerinde ise kanatlarının beyaz ile sarımsı olduğu da gözlenmiştir. Yayılma alanı Trakya, Doğu Akdeniz, Batı Akdeniz, Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz, Orta Karadeniz, Batı Karadeniz, İç Anadolu bölgesidir (Bkz. Fotoğraf 28), ([adamerkelebek](http://www.adamerkelebek.org)).

Fotoğraf 28

: Mor Bakır Güzeli Kelebek

Kaynak

: <http://www.adamerkelebek.org>, Erişim Tarihi: 05.06.2019

Çok Gözlü Esmer kelebeğinin kanat renklerinde, sarı, turuncu ve kahverengi tonlarının hâkim olduğu, kanat kıyıları ise siyah etrafı beyazla çevrilidir. Yayılma alanı Türkiye’de Marmara, Ege, Trakya, Doğu Akdeniz, Batı Akdeniz, İç Anadolu, Batı Karadeniz bölgeleridir. Küresel olarak, Güney Avrupa, Doğu Avrupa, Orta Avrupa, Ön Asya, Orta Asya’dır (Bkz. Fotoğraf 29), ([adamerkelebek](http://www.adamerkelebek.org)).

Fotoğraf 29

: Çok Gözlü Esmer Kelebek

Kaynak: <http://www.adamerkelebek.org>, Erişim Tarihi: 05.06.2019

Siyah Antenli Zıpzip kelebeklerinin yayılma alanı Türkiye’de tüm bölgelerdir. Küresel olarak ise Doğu Avrupa, Kuzey Avrupa, Güney Avrupa, Batı Avrupa, Orta Avrupa, Kuzey Afrika, Batı Asya, Ön Asya’dır. Siyah Antenli Zıpzip kelebeklerinin renkleri, alt ve üst kanatları turuncu ve kahverengi karışımı ile gri esintilidir. Damar çizgileri ise genellikle siyahtır (Bkz. Fotoğraf 30), (adamerkelebek).

Fotoğraf 30 : Siyah Antenli Zıpzip Kelebek

Kaynak : <http://www.adamerkelebek.org>, Erişim Tarihi: 05.06.2019

Hipolimnas keleklerinin renkleri, üst kanatları siyah ve koyu kahverengi karışımı bir renkte, alt kanatları ise kahverengi ve kıızıdır. Kanat üzerleri büyük beyaz lekelerle kaplıdır. Yayılma alanı küresel olarak Kuzey Amerika, Güney Afrika, Orta Afrika, Kuzey Afrika, Uzak Doğu’ da görülürken, Türkiye’de Ekim ve Kasım aylarında Trakya ve Akdeniz bölgelerinde görülmüştür (Bkz. Fotoğraf 31), (adamerkelebek).

Fotoğraf 31 : Hipolimnas Kelebek

Kaynak : <http://www.adamerkelebek.org>, Erişim Tarihi: 05.06.2019

2.2. Tasarım ve Uygulama Aşamaları

Tez çalışması kapsamında yapılan uygulama aşamalarından, duvar panosu uygulamalarına başlamadan önce tasarımlar yapıldı. Yapılan tasarımlarda 2.1. Konu başlığında anlatıldığı gibi temel sanatın elemanlarından ve seçilen kelebek formlarından yola çıkılarak ve bunların yapıları incelenerek soyut tasarımlar oluşturulmaya başlandı. Bu tasarımlarda kelebeklerin kanatlarındaki yapısal çizgiler ve renkler incelenerek çizgiler ve noktalarla boyut kazandırılarak birden fazla tasarım oluşturuldu ve tepme keçe eskizleri tamamlanmış oldu. Yapılan eskiz çalışmalarının arasından belirlenen ve seçilen tasarımların renk kombinasyon çalışmalarını yapmak için kelebeklerin renklerini ayrıştırarak renk skalası hazırlandı. Oluşturulan renk skalası doğrultusunda elde çizilen eskiz tasarımlar, dijital ortamda da çizilerek renklendirme işlemi yapıldı. Böylece her bir kelebek türünün renklerinden oluşan tasarımlar, renkli görsellere dönüştürülerek uygulama çalışmalarına başlandı. Tez bütünlüğünde yapılacak olan uygulama çalışmalarında teorik olarak incelenen tepme keçe ve iğneli keçe çalışmalarının her ikisi de kullanıldı. Taslak olarak 45 adet tepme keçe tasarımı ve 6 adet iğneli keçe tasarımı yapıldı. Yapılan bu taslak çalışmalarından 18 adet ıslak keçe uygulaması ve 6 adet de iğneli keçe uygulama çalışması yapıldı.

Uygulama çalışmalarından, tepme keçe çalışmasının yapımında kullanılan malzemeler sıcak su, Arap sabunu, beyaz sabun, pat patlı naylon, ince organze tül ve uzun merdanedir (Bkz. Fotoğraf 32).

Fotoğraf 32 : Tepme Keçe yapımında kullanılan malzemeler.

Evrin Mumcu: 10.10.2019

Yapılan tepme keçe uygulama çalışmalarının yapım aşamaları şu şekildedir;

Tepme keçe yapımında ilk aşama olarak, lifler belirlenen renklerde atkı ve çözgü yönünde olmak üzere yatay ve dikey olarak birer kat atılmıştır. Sonrasında lifler ikinci kat olarak yine atkı ve çözgü yönünde fakat bu sefer birbirine ters gelecek şekilde birer kat daha atılmıştır. İstenilen zemin kalınlığı sağlanana kadar bu işleme devam edilmiştir (Bkz. Fotoğraf 33).

Fotoğraf 33 : Tepme Keçe yapımı uygulamada 1. Aşama.

Evrin Mumcu: 10.02.2020

Zemin üzerine istenilen kalınlıkta yün atımı tamamlandıktan sonra 2. aşama olarak desenlendirme işlemine başlanmıştır (Bkz. Fotoğraf 34). Çizimi yapılan uygulama desenin şekli, belirlenen yün liflerinin renklerine göre tasarıma bakılarak zemin üzerine yerleştirilme işlemi yapılmıştır.

Fotoğraf 34 : Tepme Keçe yapımı uygulamada 2.aşama.

Evrin Mumcu: 10.02.2020

Desen yerleştirme işlemi tamamlandıktan sonra, 3. aşama olarak çalışmanın üzerine ince olacak şekilde bir kat organze tl yerleştirilir (Bkz. Fotoğraf 35).

Fotoğraf 35 : Tepme Keçe yapımı uygulamada 3. Aşama.

Evrin Mumcu: 10.02.2020

4. aşama olara ayrı bir kapta sıcak su ile arap sabunu karıştırılır. Elde edilen sıcak sabunlu su, yerleştirilen organze tül üzerinden, bir bardak yardımı ile tüm liflerin ve desenlerin üzerine gelecek şekilde yavaş yavaş dökülerek ıslatılmaya başlanır (Bkz. Fotoğraf 36).

Fotoğraf 36 : Tepme Keçe yapımı uygulamada 4.aşama.

Evrin Mumcu: 10.02.2020

5. aşama olarak yapılan sıcak sabunlu suyun tamamı çalışma üzerine döküldükten sonra, beyaz kalıp sabun ile yine organze tülün üzerinden ovalayarak sabun yardımı ile pişirme işlemi yapılarak liflerin birbirine kaynaşması sağlanır (Bkz. Fotoğraf 38). Kaynaşan lifler artık iyice iç içe geçmiştir.

Fotoğraf 37 : Tepme Keçe yapımı uygulamada 5.aşama.

Evrin Mumcu: 10.02.2020

Liflerin birbiri ile kaynaşma işlemi tamamlandıktan sonra, 6. aşama olarak çalışma üzerinden organize tül alınır ve ıslak olan çalışmayı en alttaki pat patlı naylon ile birlikte bir sopaya sararak dövme işlemine başlanır. Yaklaşık olarak 1000 kez dövme işlemi yapıldıktan sonra (Bkz. Fotoğraf 38), açılır ve çalışma çevrilerek diğer taraftan tekrar sarılır ve yine aynı şekilde 1000 kez dövme işlemini yaparak çalışmanın dört tarafı bu şekilde dövme işlemi yapılarak tamamlanmıştır.

Fotoğraf 38 : Tepme Keçe yapımı uygulamada 6.aşama.

Evrin Mumcu: 10.02.2020

Dört tarafının da dövme işlemi tamamlandıktan sonra, çalışma açılır ve pat patlı naylondan çıkarılarak soğuk su altında iyice yıkanır ve sabunlarından arındırılır. Sabunundan arındırılan çalışmanın suyu iyice sıkılarak kurumaya bırakılır (Bkz. Fotoğraf 39).

Fotoğraf 39 : Tepme Keçe yapımı uygulamada 7.aşama.

Evrin Mumcu: 10.02.2020

Son aşama olarak, kurumuş olan çalışmanın bitmiş hali dekoratif duvar panosu için hazır haldedir (Bkz. Fotoğraf 40).

Fotoğraf 40 : Tepme Keçe yapımı uygulamada 8. ve son aşama.

Evrin Mumcu: 10.02.2020

Tez çalışması kapsamında yapılan pano uygulamalarında kullanılan bir diğer teknik olan İğneli keçe çalışmasının yapımında kullanılan malzemeler; 7li iğne aparatı, tekli iğneler, kalın foto blok, toplu iğne ve düz siyah jakarlı kumaştır.

İğneli keçe uygulama çalışmalarına başlanmadan önce, orijinal kelebek görselleri üzerinden renk ayrımları yapılmıştır (Bkz. Fotoğraf 41).

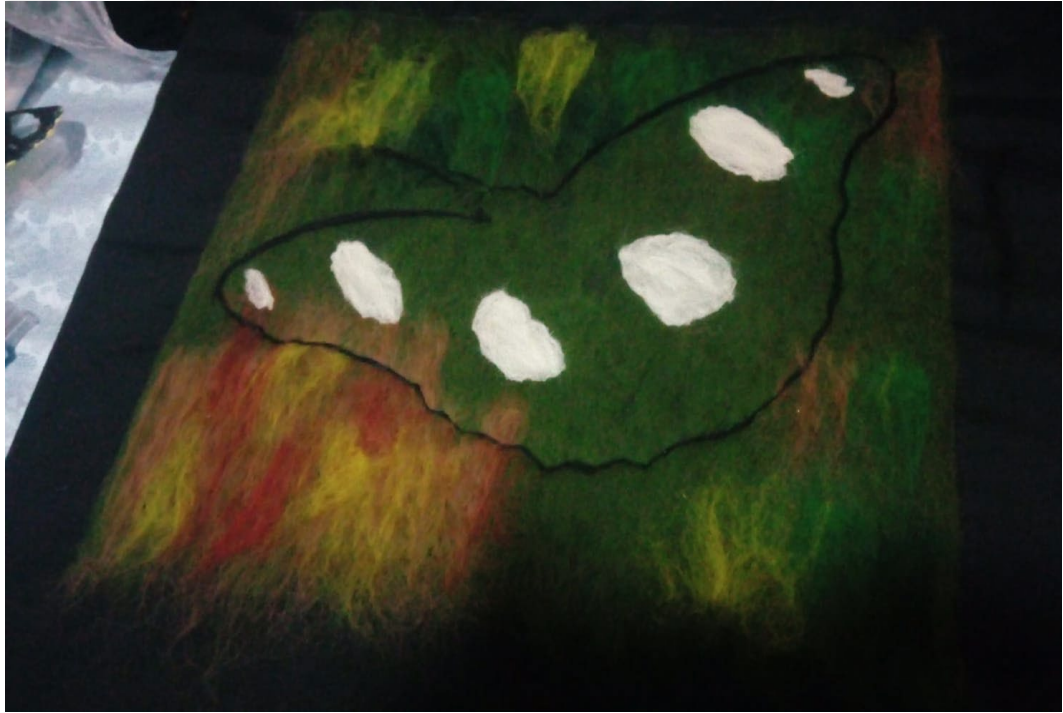

Fotoğraf 41 : Renk ayrışımı yapılmış olan kelebek görseli.

Evrin Mumcu: 04.07.2020

Yapılan iğneli keçe çalışmalarının uygulamalı yapım aşamaları şu şekildedir;

Ayrıştırılan renklere göre keçe lifleri belirlenip ve kelebek görselinin kumaş üzerine doğrudan iğneleme yöntemi ile aktarımı yapılmaya başlanmıştır (Bkz. Fotoğraf 42). İlk olarak kelebeğin en dış sınırlarını iğneleyerek işleme başlanmıştır. Daha sonra ise ortadaki beyaz büyük oval desenleri keçe iğne aparatı ile tek tek iğneleyip kelebeğin deseni oturtulmaya başlanmıştır (Bkz. Fotoğraf 42).

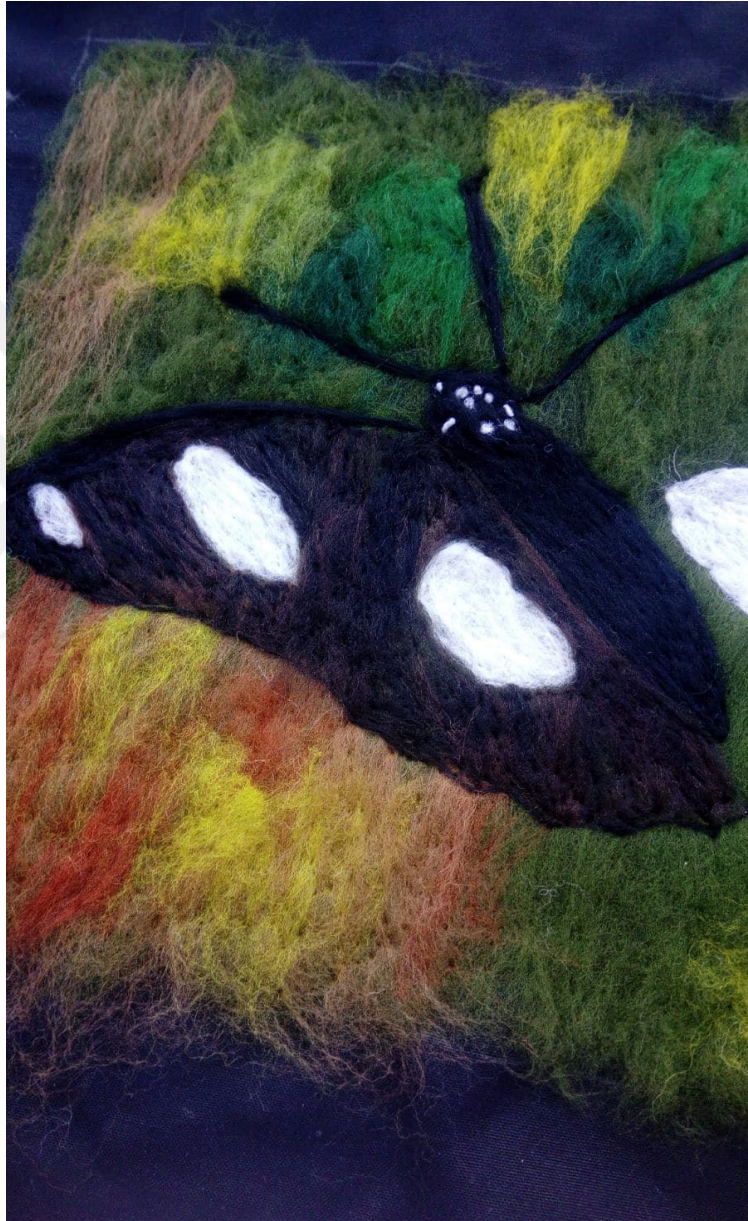

Fotoğraf 42 : Kumaş üzerine desen aktarımı.

Evrin Mumcu: 04.07.2020

Bu şekilde desen oluşumuna devam edilir. Kelebeğin kendi renklerine göre kullanılacak olan renkli lifler seçilerek tek tek ince teller halinde alınıp, sırayla kumaşa

üzerinde yerini aldirarak iğneleme işlemi yapılır. Çok fazla iğneleme işlemi yapılarak, liflerin kumaş üzerine geçmesi sağlanır (Bkz. Fotoğraf 43).

Fotoğraf 43

: Kumaş üzerine desen iğneleme.

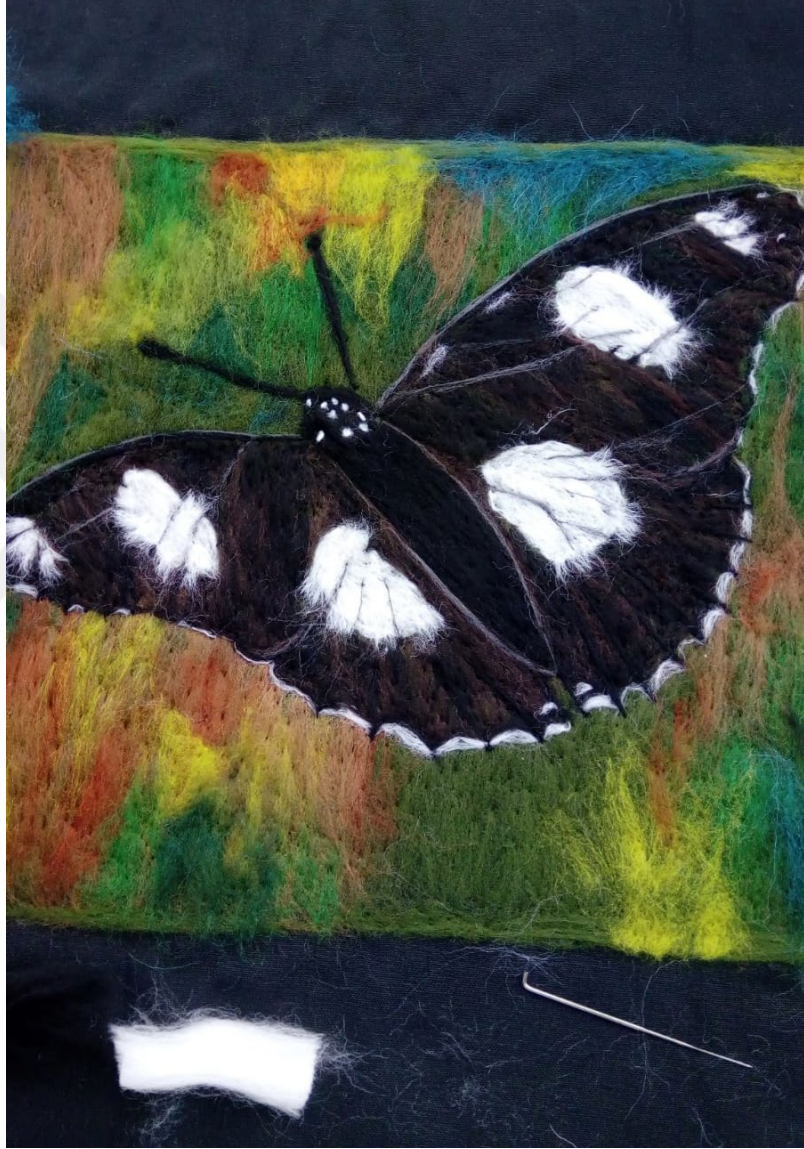
Evrin Mumcu: 04.07.2020

Fotoğraf 44

: Kumaş üzerine desen iğneleme.

Evrin Mumcu: 04.07.2020

Fotoğraf 45

: Kumaş üzerinde desenin iğnelenmiş son hali.

Evrin Mumcu: 04.07.2020

2.3. Duvar Panosu Uygulamaları

2.3.1. Uygulama 1

Konu	: Siyah Antenli Zıpzip Kelebek
Teknik	: İğneli Keçe Çalışması
Ölçüler	: 50 cm x 53 cm
Yapım Yılı	: 10.09.2020

2.3.2. Uygulama 2

Konu	: Siyah Antenli Zıpzıp Kelebek
Teknik	: Tepme Keçe Çalışması
Ölçüler	: 117 cm x 58,5 cm
Yapım Yılı	: 10.08.2020

2.3.3. Uygulama 3

Konu	: Palaemon Sarı Benekli Kelebek
Teknik	: İğneli Keçe Çalışması
Ölçüler	: 48 cm x 55 cm
Yapım Yılı	: 10.09.2020

2.3.4. Uygulama 4

Konu	: Palaemon Sarı Benekli Kelebek
Teknik	: Tepme Keçe Çalışması
Ölçüler	: 117 cm x 58,5 cm
Yapım Yılı	: 10.08.2020

2.3.5.Uygulama 5

Konu	: Çok Gözlü Esmer Kelebek
Teknik	: İğneli Keçe Çalışması
Ölçüler	: 50,5 cm x 53 cm
Yapım Yılı	: 10.09.2020

2.3.6. Uygulama 6

Konu	: Çok Gözlü Esmer Kelebek
Teknik	: Tepme Keçe Çalışması
Ölçüler	: 117 cm x 58,5 cm
Yapım Yılı	: 10.08.2020

2.3.7. Uygulama 7

Konu : İncili Kelebek
Teknik : İğneli Keçe Çalışması
Ölçüler : 50 cm x 55 cm
Yapım Yılı : 10.09.2020

2.3.8. Uygulama 8

Konu	: İncili Kelebek
Teknik	: Tepme Keçe Çalışması
Ölçüler	: 117 cm x 58,5 cm
Yapım Yılı	: 10.08.2020

2.3.9. Uygulama 9

Konu : Mor Bakır Güzeli Kelebek
Teknik : İğneli Keçe Çalışması
Ölçüler : 50 cm x 53 cm
Yapım Yılı : 10.09.2020

2.3.10. Uygulama 10

Konu	: Mor Bakır Güzeli Kelebek
Teknik	: Tepme Keçe Çalışması
Ölçüler	: 117 cm x 58,5 cm
Yapım Yılı	: 10.08.2020

2.3.11. Uygulama 11

Konu	: Hipolimnas Kelebek
Teknik	: İğneli Keçe Çalışması
Ölçüler	: 48,5 cm x 55,5 cm
Yapım Yılı	: 10.09.2020

2.3.12. Uygulama 12

Konu	: Hipolimnas Kelebek
Teknik	: Tepme Keçe Çalışması
Ölçüler	: 117 cm x 58,5 cm
Yapım Yılı	: 10.08.2020

SONUÇ

Su ile ıslatılmış yünün sıcak ortamda dövülerek, yün lifinde bulunan pulcuk tabakaların açılarak birbirine kaynaşması ve bir yüzey oluşturmaya keçe denir. Keçe, elyafların dokunulmadan ancak bir araya getirilerek konsantre edilmesi sonucu birbirine geçmesi ile oluşur. Doğal veya sentetik elyaftan yapılabilir. Keçe imaline en elverişli yünler ince elyaflı yünlerdir. Bilhassa sonbahar yünleri ile yapılan mahsul en makbul olandır.

Geçmişten günümüze kullanım alanları olarak keçe, her zaman varlığını sürdürmüş olup, gündelik yaşamın bir parçası halinde yerini almaktadır. El sanatlarının içinde önemli bir yere sahip olan keçenin ham maddesi yündür. Keçe üretimi tekniği ülkemizde sanayi üretimi, tepme keçe ve yaygın bir şekilde kullanılan iğneli (kuru) keçe üretimi olmak üzere üç şekilde yapılmaktadır.

Keçe yapım ve kullanımı, göçebe hayatın sonuçlarından biri olarak, hayvancılığa önem veren Türklerin yaşamında giderek yaygınlaşmaya başlamış ve Türk sanatları içinde önemli bir yere sahip olmuştur.

Keçecilik mesleğini ve keçe üretimini, gelişen teknoloji ve değişen yaşam şartları etkilemiş olup, zaman içerisinde usta ve atölye sayısında düşüş meydana gelmiştir.

Bir bütüne baktığımızda, günümüz koşullarında Türk sanat kültürü arasında önemli bir yer edinen Keçecilik sanatının, devamının getirilebilirliği için bugüne kadarki yapılan tüm sanatsal çalışmalar göz önünde bulundurularak, her daim yeni ve farklı çalışmalara yol açmaktadır. Keçe sanatı dünyanın dört bir yanında, birçok farklı ülkede çok uzun zamandır kullanılmaktadır. Tasarımcıların hayal güçlerindeki çalışmalarında kullandıkları bir ana ürün olarak yerini almış ve daha da ileriye taşınmaya devam etmiştir. Bunun dışında farklı sanat dallarındaki sanatçılar keçeyi, ana malzeme olarak değişik alanlarda yeni tasarımlar oluşturmakta kullanmışlardır. Son zamanlarda ise ülkemizdeki sanatkarlar, keçe sanatını kişiye özgü özel tasarımlarla kullanmaya başlamış olup, değişik tarzda yeni ürünler üretmeye başlamışlardır.

“Keçe Yapım Teknikleri ile Dekoratif Duvar Panoları Uygulamaları“ adlı bu Tez çalışmasında, geçmişten günümüze kadarki gelen zamandan itibaren, tepme keçe ve iğneli keçe geleneksel sanatsal değerinin korumasının yanında, keçe yüzey düzenleme teknikleri ile dekoratif ürünler ve panolarla yerini almaya başlamış olup, kendi ülkemizde unutulmaya yüz tutmuş olan keçe sanatını daha çok ön plana çıkartarak, yeni örneklemeler ile farklı sanatsal boyutlar kazandırarak, zenginleştirilmiş ve geliştirilmiş dekoratif çalışmalar ortaya koyulmuştur. Keçe yapım tekniklerini ilk kez kullanmış olmakla birlikte, tasarımının ne kadar ince bir iş olduğunu ve tamamen el emeği, el sanatı bir ürün olması benim için önemli ve değerli bir deneyim olmuştur. Bu süre içerisinde covid-19 pandemi dönemi sebebiyle alan araştırmalarım kısıtlı kalmış olup, sanatsal değerini koruyan keçe ürünlerimizi araştırıp, görme fırsatım ne yazık ki olamamıştır.

KAYNAKÇA

-Kitaplar

AND, M., (1982). Osmanlı Şenliklerinde Türk Sanatları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ANONİM, (2011c). “Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Tepme Keçecilik, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/belge/1---17484/osmanli---imparatorlugu---doneminde---tepme---kececilik.html>, (02.03.2011).

ANONİM, (2009d). Keçe---Yünleri Boyama, TC. Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, El Sanatları Teknolojisi, Ders Modülleri, Ankara.

ERŞENEKON, C. (1999). Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik ve Kullanım Özellikleri, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.

EŞBERK, T. (1939). Türkiyede Köylü El Sanatları Mahiyeti ve Ehemmiyeti, Ankara, Yüksek Ziraat Enstitüsü.

GÜR, S. (2012). Anadolu’nun Sanat Objesine Dönüşen Kültürel Değeri Keçe, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil Bölümü Küçük Çamlıca Acıbadem İstanbul.

GÜRSU, N. (1988). Türk Dokumacılık Sanatı: Çağlar Boyu Desenler (1. Baskı). İstanbul: Redhouse Yayınları

ÖZSOY Vedat ve AYAYDIN Abdullah, (Ocak 2016). Görsel Tasarım Öge ve İlkeleri, (1.Basım). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

-Makaleler

AKPINARLI, H. F. ve Üner, İ. (2019). "Geleneksel Tekstillerin Özellikleri Ve Çeşitleri", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı 34, Denizli, s.133-145.

BEGİÇ, N. H. (2013). Gelenekten Geleceğe Keçeciliğin Sürekliliğine Dair bir Çalışma, “Barış Sevgi Çadırı Projesi”, Kalem işi Dergisi, 1.1, 40-55.

BEGİÇ, N.H. (2016). Giyim Kuşam Kültüründe Keçe Sanatına Tarihsek Bir Bakış, SUTAD, Güz 2016; (40): s.287-297.

ÇELİKER, Deniz. (2011), “Geçmişten Günümüze Türklerde Keçecilik Ve Keçe Yapımında Yeni Teknikler”. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART_E Kasım 2011– 8. 1-22

ELLİTEMİZ, K., (2007). Keçe ve Keçecilik, Anadolu Selçukluları Döneminde Tepme Keçecilik, Orta Asya’dan Günümüze Tepme Keçeler, Anadolu Selçukluları Döneminde Tepme Keçecilik, <http://www.kemalelitemiz.com/category/turk---sanati/kece---ve---kececilik>

KILIÇ ve AKPINARLI, H. F. (2017). Tepme Keçe Üretimi Yapan Atölyelerde Uygulanan Bitim Apre İşlemleri. İDİL Sanat ve Dil Dergisi, 6(32), 1427–1442.

KILIÇ KARATAY S. (2019). Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi YALVAÇ KEÇE SANATININ GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU.

KÜÇÜKKURT Ülkü, OYMAN N. Rengin (2015). Afyonkarahisar Geleneksel Tepme Keçe Üretimine Kadınların Ekonomik ve Sanatsal Katkıları, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E Mayıs-Haziran’15 Sayı:15

OCAKOĞLU Nuran- Geleneksel Dokumalarımızdan Kutnu Kumaşının Giysi Tasarımında Kullanılması idil, 2018, cilt / volüme 7, sayı / issue 52 / İdil Dergisi

OVACIK Mine, GUMUŞER Tülay, Yedi: Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi, Geçmişten Günümüze Keçe: Ayfer Güleç İş Modeli Üzerine Bir Analiz

SEVİNÇ B., OYMAN N. R., (2016). Keçe Üzerine Farklı Yüzey Düzenleme Teknikleri ile Giyilebilir Sanat Ürünleri, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, İnönü University Journal of Art and Design ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884 Cilt/Vol.6 Sayı/No.13 (2016): 263-277 263

SOMÇAĞ H., AKÇAKALE N. (2016). Yün Liflerinden Keçeleştirme Yöntemi ile Ayakkabı Yapımı: AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi Cilt:4 •Sayı:9•Temmuz 2016•Türkiye

TEZCAN, M. (1983). Giyim Olgusuna Sosyal Kültürel Bakış ve Türklerde Giyim, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 16.1, 255–276.

-Kitap İçi Bölüm

EŞBERK, T. (1939). Türkiyede Köylü El Sanatları Mahiyeti ve Ehemmiyeti, Ankara, Yüksek Ziraat Enstitüsü, s.12,13.

OYMAN, N. R. (2005). Konya Merkezinde Keçe Üretimi ve Günümüzdeki Durumu. Milli Folklor, s.17. 66, 82-90.

ÖZHEKİM ATİŞ, D. (2009). Keçenin Hikayesi ve Sanatsal Üretimler, Zeitschrift Fürdie Welt der Türken, Journal of World of Turks, s.1.1, 123-133.

-Basılmamış Kaynaklar

ACAR, S (2010). Yünlü Giysi Tasarımında Bölgesel Keçeleştirme Yöntem ve Uygulamaları. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.

ERGENEKON, C, (1994) Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi ile Renk Desen Teknik ve Kullanım Özellikleri, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, El Sanatları Eğitim Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.

UĞUR, B. (2006). Lif Sanatında Kullanılan Dokuma Teknikleri Üzerine bir Araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

YEŞİLBAĞ, O. (2011). Tekstil Liflerinin Polarize Işık Mikroskobu ile Analizi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Yüksek Lisans Tezi. İstanbul

-İnternet Kaynakları

Elyaf Sanatı, https://en.wikipedia.org/wiki/Fiber_art#Fiber_arts_today (12.12.2020)

Hunlar Döneminde Tepme Keçecilik, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78807/hunlar-doneminde-tepme-kececilik.html> (10.12.2020)

Keçe Fırçası, <https://keceigneleme.com/kece-fircasi-almali-miyim/#prettyPhoto>(13.12.2020)

Keçe Nedir? <https://www.renklihayallerim.com/kece-nedir/> (30.01.2021)

Keçenin Tanımı ve Keçeleşmenin Oluşumu, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78812/kecenin-tanimi-ve-kecelesmenin-olusumu.html> (27.01.2021)

Noin Ula Kurganı, https://tr.wikipedia.org/wiki/Noin-Ula_Kurgan%C4%B1
(12.12.2020)

Pazırık Kurganlarından Çıkarılan Keçe kılıf ve Keçe şabrak,
<http://www.definemekani.com/forum/konular/paz%C4%B1r%C4%B1kkurganlar%C4%B1.6133/> (19.12.2020)

SARI Özcan, Kaba Karışık Yünlerin Keçeleşme Yeteneği üzerinde Araştırmalar,
<http://www.tekstilvemuhendis.org.tr/> (30.01.2021)

TDK Türk Dil Kurumu <https://sozluk.gov.tr/> (15.09.2020)

Temel Sanat Eğitimi, <http://www.tulaycellek.com/tulay/eserlistesi.asp?alttur=dersnot2>
(22.12.2020)

Türkiye Kelebek Gözlemcileri ve Fotoğrafçıları Topluluğu,
<http://www.adamerkelebek.org/IcerikDetay.asp?TurID=201&AltFamilyaId=35&IcerikKatId=8> (05.06.2019)

Türkiye Kelebek Gözlemcileri ve Fotoğrafçıları Topluluğu,
<http://www.adamerkelebek.org/IcerikDetay.asp?TurID=61&AltFamilyaId=13&IcerikKatId=13> (05.06.2019)

Türkiye Kelebek Gözlemcileri ve Fotoğrafçıları Topluluğu,
<http://www.adamerkelebek.org/IcerikDetay.asp?TurID=44&AltFamilyaId=11&IcerikKatId=7> (05.06.2019)

Türkiye Kelebek Gözlemcileri ve Fotoğrafçıları Topluluğu,
<http://www.adamerkelebek.org/IcerikDetay.asp?TurID=51&AltFamilyaId=12&IcerikKatId=7> (05.06.2019)

Türkiye Kelebek Gözlemcileri ve Fotoğrafçıları Topluluğu,
<http://www.adamerkelebek.org/IcerikDetay.asp?TurID=17&AltFamilyaId=2&IcerikKatId=8> (05.06.2019)

Türkiye Kelebek Gözlemcileri ve Fotoğrafçıları Topluluğu,

<http://www.adamerkelebek.org/IcerikDetay.asp?TurID=190&AltFamilyaId=17&IcerikKatId=3> (05.06.2019)

<https://amandahendersonknits.tumblr.com/post/44749821947/fulling-the-felted-carpet-with-forearms-hardening> (28.12.2020)

<https://tr.pinterest.com/pin/493636809136695278> (28.12.2020)

<https://tr.pinterest.com/pin/340514421806173389> (28.12.2020)

<https://keceigneleme.com/kece-fircasi-almalimiyim/#prettyPhoto>, (28.12.2020)

<https://tr.pinterest.com/pin/514395588681477814> (28.12.2020)

<https://tr.pinterest.com/pin/330662797624092345> (28.12.2020)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Evrim MUMCU

Medeni Hali : Evli

Eğitimi

02/2015–07/2015 → **Dokuz Eylül Üniversitesi /İZMİR**

Pedagojik Formasyon / Eğitim Fakültesi

09/2010–06/2013 → **Süleyman Demirel Üniversitesi /İSPARTA**

Tekstil ve Moda Tasarımı / Güzel Sanatlar Fakültesi

09/2008–06/2010 → **Uşak Üniversitesi /UŞAK**

Tekstil Tasarım / Meslek Yüksekokulu

İş Tecrübesi

08/2020- Devam **Ekin Koleji**

-Görsel Sanatlar Öğretmeni (Anaokulu ve İlkokul)

09/2019–06/2020 **Özel Bergama Doğa Okulları**

-Görsel Sanatlar Zümre Başkanı

07/2018–07/2019 **Özel Yeşeren Okulları Anadolu ve Fen Lisesi**

-Görsel Sanatlar Zümre Başkanı

08/2017–06/2018

**Ege Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Okulları
(EGEBİL)**

-Görsel Sanatlar Bölüm Başkanı (Anaokulu-İlkokul-Ortaokul)

02/2016–08/2017

Atölye İzmir Sanat ve Tasarım Akademisi

-Sanat Tasarım Eğitimi

09/2013–06/2017

**MEB-Bayraklı Ali Osman Konakçı Kız Teknik ve
Meslek Lisesi**

-Görsel Sanatlar Öğretmeni